

Titulació	Tipus	Curs
Antropologia Social i Cultural	OB	2

Professor/a de contacte

Nom : José Luis Molina Gonzalez

Correu electrònic : joseluis.molina@uab.cat

Equip docent

Miroslav Pulgar Corrotea

Alba Valenciano Mañe

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No es requereix un coneixement específic, però es recomana coneixement bàsic d'antropologia social i cultural.

Objectius

Els objectius del curs són:

- Conèixer les principals contribucions disciplinàries de l'antropologia econòmica.
- Comprendre la diversitat històrica i cultural de les institucions econòmiques.
- Aprendre a analitzar etnogràficament la influència de diversos factors en els fenòmens econòmics estudiats, com ara les normes institucionals, l'oferta i la demanda, les esferes de circulació de la moneda primitiva, l'atresorament o la formació de grups d'interès, entre d'altres.

Adicionalment:

- Valorar el patrimoni etnològic relacionat amb el camp d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

- CM13 (Interpretar els models socials i culturals fent servir una varietat de perspectives analítiques i

teòriques dels camps clàssics.) Interpretar els models socials i culturals fent servir una varietat de perspectives analítiques i teòriques dels camps clàssics.

- KM13 (Reconèixer els fonaments teòrics principals dels camps clàssics de l'antropologia per a la comprensió de les societats i els sistemes socials.) Reconèixer els fonaments teòrics principals dels camps clàssics de l'antropologia per a la comprensió de les societats i els sistemes socials.
- KM14 (Reconèixer la complexitat dels debats epistemològics i metodològics en els diversos camps clàssics de l'antropologia.) Reconèixer la complexitat dels debats epistemològics i metodològics en els diversos camps clàssics de l'antropologia.
- KM15 (Reconèixer la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar de manera crítica els materials etnogràfics estudiats pels camps clàssics de l'antropologia com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.) Reconèixer la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar de manera crítica els materials etnogràfics estudiats pels camps clàssics de l'antropologia com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- KM16 (Aplicar la incidència de la cultura des d'una perspectiva holística als diversos sistemes institucionals d'acció social estudiats pels camps clàssics de l'antropologia.) Aplicar la incidència de la cultura des d'una perspectiva holística als diversos sistemes institucionals d'acció social estudiats pels camps clàssics de l'antropologia.
- KM17 (Reconèixer la influència dels contextos locals i globals en els fenòmens socioculturals estudiats pels camps clàssics de l'antropologia.) Reconèixer la influència dels contextos locals i globals en els fenòmens socioculturals estudiats pels camps clàssics de l'antropologia.
- SM18 (Sintetitzar els coneixements sobre les transformacions experimentades en els diversos camps clàssics d'estudi de l'antropologia.) Sintetitzar els coneixements sobre les transformacions experimentades en els diversos camps clàssics d'estudi de l'antropologia.
- SM20 (Analitzar exemples etnogràfics de diversitat cultural i la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, i la teoria antropològica relacionada.) Analitzar exemples etnogràfics de diversitat cultural i la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, i la teoria antropològica relacionada.
- SM21 (Fer servir de forma clara, explicativa i sintètica el llenguatge de les teories dels camps clàssics de l'antropologia.) Fer servir de forma clara, explicativa i sintètica el llenguatge de les teories dels camps clàssics de l'antropologia.

Continguts

Els continguts de l'assignatura s'estructuren en diferents blocs temàtics:

Antropologia i economia

Orientacions teòriques en antropologia econòmica

Economia informal i ocupació

Producció

Distribució

Consum

Dins de cada bloc temàtic, els temes són els següents:

1. Antropologia i economia

Aristòtil i els escolàstics

La Fisiocràcia i l'economia política

L'economia clàssica

L'economia marxista

L'economia neoclàssica

Keynesianisme, Monetarisme, Neoinstitucionalisme

2. Orientacions teòriques en antropologia econòmica

Arguments formalistes

Arguments substantivistes

Determinisme ambiental versus possibilisme

Gènere i perspectives feministes de l'economia

Evolució cultural i adaptació

L'ecologia cultural

El marxisme estructural de Godelier

Meillassoux: el mode de producció domèstic

La invenció del subdesenvolupament

La teoria de la dependència

La involució capitalista

3. Economia informal i ocupació

El mercat dual de treball

La "fi del treball"

Més enllà del mercat

Els enclavaments ètnics o les economies ètniques

4. Producció

Ecologia

Tecnologia

Treball

La caça-recol·lecció

L'agricultura primitiva

Ramaders

Tecnologia i evolució

5. Distribució

Comerç

Mercat

Economies multicèntriques

Moneda d'ús especial

La sal dels Baruya

Petxines a la Nord-Amèrica indígena

Moneda de les Illes Palau i Yap

Moneda de l'Illa Rossel

Cauris

Monedes i criptomonedes

Mercats financers i les seves conseqüències socials

6. Consum

El consum ostensible

Habitus, gust i distinció

Post-consum: reciclatge, reutilització i circulació

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercicis i pràctiques	15	0,6	SM20, SM21
Comentaris de text a classe	20	0,8	KM13, KM15, KM16
Visita externa (Museu etnològic, etc.)	10	0,4	KM15
Lectura materials i estudi	42	1,68	CM13, KM13, KM14
Treball opcional	5	0,2	KM16, KM17
Classes teòriques	25	1	KM17, SM18, SM20
Recerca Internet	25	1	SM20

La metodologia didàctica d'aquest curs abandona el model transmissiu basat únicament en classes magistrals i avaluacions textuais, per combinar-lo amb una metodologia activa, experiencial i situada, inspirada en les pedagogies crítiques i en l'enfocament etnogràfic (. L'aula es concep com un espai de generació de coneixement, on l'estudiantat participa activament tant en el procés com en el resultat del seu propi aprenentatge, entenent l'ensenyament com una relació dinàmica entre el context, la pràctica i la reflexió.

Concretament, la metodologia implica:

1. Aportacions teòrico/pràctiques: una introducció per part del docent, amb exemples i discussions amb els participants, i la presentació formal d'un tema substantiu del temari. Aquestes sessions combinen l'explicació dels conceptes clau de cada bloc temàtic amb el debat obert a l'aula, fomentant el pensament crític i la relació entre les diferents orientacions teòriques de l'antropologia econòmica. Els materials emprats a classe estan disponibles al Campus Virtual.
2. Pràctiques a l'aula: treball autònom o en grup sobre temes determinats, així com simulacions que permeten experimentar conceptes i escoles teòriques de manera vivencial. Entre les activitats desenvolupades durant el primer semestre del curs 2025-2026 destaquen: la simulació de la gestió de recursos marítims sota diferents formes de regulació, per reflexionar sobre la tragèdia dels comuns;

l'experimentació amb diverses esferes d'intercanvi; la simulació de mercats i processos de formació de preus; i la presa de decisions en funció de diferents formes de reciprocitat descrites en etnografies clàssiques. Aquestes pràctiques incorporen la reflexió etnogràfica dels experiments i simulacions per identificar la influència dels diversos factors (socials, culturals, ecològics i materials) en els fenòmens presentats en la part teòrica de l'assignatura. Les activitats es preparen prèviament a través de sessions introductòries que emmarquen teòricament els objectius, i es complementen amb guies d'observació, espais de debat i treballs de retorn.

- Sortides d'estudi de camp en horari lectiu: l'assignatura contempla dues sortides orientades a generar experiència de camp directa i fomentar la reflexió etnogràfica. La visita al Museu de la Pesca i a la Confraria de Pescadors de Palamós, on s'observa una subhasta a la baixa, permet abordar mitjans de vida que articulen pràctiques productives i reproductives, i analitzar un model de mercat sovint diferent de l'imaginari previ de l'alumnat. A més, contribueix a la cohesió del grup i facilita el treball col·laboratiu posterior. La visita al Museu de les Cultures del Món de Barcelona permet dur a terme una recerca etnogràfica d'arxiu: l'alumnat accedeix a una col·lecció d'objectes monetaris no visibles a l'exposició permanent, dialoga amb un conservador i coneix els processos de recerca de procedència, a partir dels quals desenvolupa la seva pròpia recerca i completa una fitxa museogràfica adaptada.

El model d'avaluació s'alinea amb aquesta orientació metodològica, tenint en compte no només el resultat final sinó tot el procés d'aprenentatge: es valora la participació activa de l'alumnat en les activitats, així com l'elaboració de treballs en grup que connecten els continguts teòrics de l'assignatura amb l'experiència pràctica del treball de camp, la qual cosa permet avaluar tant competències específiques com la capacitat crítica, analítica i reflexiva de l'estudiantat.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Treballs d'avaluació continuada (lectures, exercicis, debats, etc.)	30%	4	0,16	KM16, SM18, SM20, SM21
Participació i interacció	10%	1	0,04	KM16, SM18, SM20
Exàmen Parcial 1	30%	1,5	0,06	CM13, KM13, KM14, KM15, KM17
Exàmen Parcial 2	30%	1,5	0,06	CM13, KM13, KM14, KM15, KM17, SM21

L'avaluació continuada consistirà en el comentari individual o en petit grup de textos o activitats que es presentaran per part del professorat a classe per il·lustrar cadascun dels temes del programa, amb un mínim de 6, dels quals es traurà la nota mitjana. Aquests documents estaran disponibles al Campus Virtual. Aquestes tasques, que poden incloure simulacions, han de realitzar-se presencialment a classe per ser avaluables, ja que a cada sessió es demanarà a l'alumnat un treball evaluable.

Algunes d'aquestes activitats s'hauran de realitzar en grup. En aquests casos, i tenint en compte l'experiència dels cursos anteriors, el treball en grup serà avaluat pel professorat, però es complementarà amb un procés d'autoavaluació i d'avaluació entre companys (**peer-assessment**), de manera que cada membre del grup valori tant la seva pròpia contribució com la dels seus companys.

Només són recuperables els exàmens parcials, no la resta d'activitats. Per superar l'assignatura és imprescindible aprovar amb un 5 la mitjana dels dos exàmens parcials. Per participar a la recuperació,

l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat [no necessàriament aprovat] en un conjunt d'activitats (mínim 2/3). És fonamental que l'alumne es presenti, com a mínim, al primer parcial; d'altra manera, seria considerat NO AVALUABLE.

La nota final es comunicarà per l'Aula Moodle de forma individualitzada i es programarà una sessió de revisió de notes, així com una data de re-avaluació. Fora d'aquestes dates programades, i vies de comunicació, no s'atendran revisions personals ni es contestaran correus electrònics relacionats amb l'avaluació. Els dubtes i les reclamacions seran atesos exclusivament a la sessió programada de revisió de notes.

Les casuístiques personals que puguin influir en el seguiment normal del curs per part d'un alumne particular (malalties, feines, qüestions personals...) es podran discutir amb el professorat, que tractarà d'oferir una opció flexible a l'estudiant si està raonadament justificada. Ara bé, només es tindran en compte aquestes qüestions quan siguin sobrevingudes i convenientment justificades (amb certificats) o, quan es coneguin amb antelació, es discuteixin amb el professorat durant el primer mes lectiu de l'assignatura - no després ni al darrer moment.

Els treballs que es lliurin es faran a mans exclusivament mitjançant l'opció "Lliurament d'arxius" del Campus Virtual, que disposarà d'un període de vigència.

En relació amb el plagiat: en cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquesta avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà "suspès". El model d'ús de la IA és el 2, de manera que s'exigeix transparència i un ús pactat, crític i limitat. Quan hi hagi sospita que l'alumnat ha fet servir IA per generar documents avaluables de forma il·lícita, el docent es reserva el dret d'avaluar aquests coneixements per una via alternativa (per exemple, prova oral).

Avaluació única. Les persones que s'acullin a aquesta modalitat d'avaluació, comunicant-ho en el període habilitat per fer-ho, hauran de fer: a) un examen del temari de l'assignatura (50%); b) presentar un comentari d'almenys tres textos comentats a classe i disponibles al Campus Virtual, amb un màxim de 1.000 paraules (30%); i c) un resum a mà d'alguns dels capítols del manual de l'assignatura, amb un màxim de 300 paraules (20%).

La mitjana dels tres exercicis donarà la nota final.

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA (* s'ha optat per referenciar el nom complet de les autores per visibilitzar la seva aportació)

Manual de Curs obligatori

Molina, José Luis i Valenzuela, Hugo (2006) *Invitación a la Antropología Económica*. BCN: Bellaterra.

Manuels d'antropologia econòmica

Narotzky, Susana (2005). *Antropología económica*. Barcelona: Melusina.

Carrier, John. G. (Ed.). (2022). *A handbook of economic anthropology*. Edward Elgar Publishing.

Introducció: antropologia i economia

Herskovits, Melville J. (1954). *Antropología económica. Estudio de economía comparada*. [Economic Anthropology. A Study in Comparative Economics (1952)]. México: F.C.E..

Barber, William J. (1992). *Historia del pensamiento económico [A History of Economic Thought, 1967]*. Madrid: Alianza Universidad.

El debat formalistes - sustantivistes

Burling, Robbins (1976). "Teorías de maximización y el estudio de la antropología económica" en Godelier, M. (ed.), Antropología y economía. Barcelona: Anagrama.

Polanyi, Karl (1992). La gran transformación. Los orígenes políticos y económicos de nuestro tiempo [The Great Transformation. The Political and Economic Origins of our Time, 1944]. México: F.C.E.

Materialisme cultural i ecologia cultural

Harris, Marvin (1982). El materialismo cultural como estrategia de investigación. Madrid: Alianza.

Rappaport, Roy A. (1987). Cerdos para los antepasados. El ritual en la ecología de un pueblo en Nueva Guinea [Pigs for the ancestors. Ritual in the ecology of a New Guinea people, 1968]. Madrid: Editorial Siglo XXI.

Aproximació marxista

Part III de Godelier, M. (1976). Antropología y Economía. Barcelona: Anagrama.

Meillassoux, Claude (1987). Mujeres, graneros y capitales. Economía doméstica y capitalismo [Femmes, greniers, capitaux. 1975]. Madrid: Siglo XXI.

El debat del desenvolupament

Viola, Andreu (2000). Antropología del desarrollo. Teorías y estudios etnográficos en América Latina. Barcelona: Paidós

Economia informal i ocupació

Mingione, Enzo (1993). Las sociedades fragmentadas. Una sociología de la vida económica más allá del paradigma del mercado [Fragmented Societies. A Sociology of Economic Life beyond the Market Paradigm, 1991]. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social.

Pahl, Robert.E. (1991). Divisiones del trabajo [Divisions of Labour, 1984]. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad social.

Producció

Valdés del Toro, Ramón (1976). "Ecología y trabajo, fiestas y dieta en un concejo del Occidente astur" en C. LISÓN (ed.), Temas de antropología española. Madrid: Akal.

Wolf, Eric R. (1978). Los campesinos [Peasants, 1971]. Barcelona: Labor.

Distribució

Malinowski, Bronislaw. (1986). Els argonautes del Pacífic Occidental. Estudi sobre el tarannà emprendedor i aventurer dels indígenes dels arxipèlags de la Nova Guinea melanesia [Argonauts of the Western Pacific. An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea, 1922]. Barcelona: Edicions 62/Diputació de Barcelona.

Godelier, Maurice. (1998). El enigma del don [L'enigme du don, 1996]. Barcelona: Paidós. Economies multicéntricas i la moneda primitiva Armstrong, W.E. (1981). "La moneda de la isla Rossel: un sistema monetario único" [The Economic Journal, vol. XXXIV, sept. 1924] en Llobera, J.R., Antropología Económica. Estudios Etnográficos. Barcelona: Anagrama.

Guyer, Jane (2007). Marginal Gains. Monetary Transactions in Atlantic Africa. Chicago: Chicago University Press.

Consum

Veblen, Thorstein (1966). Teoría de la clase ociosa [1899]. F.C.E., México.

Fine, Ben (2002).The World of Consumption. The Material and Cultural Revisited.London & New York: Routledge.

Programari

- Teams
- Word
- Excel
- Power Point
- R

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Català/Castellà	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català/Castellà	primer quadrimestre	matí-mixt